CZĘŚĆ XXXIV, № 84. ROK 17 (1846).

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Klassycznej, w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego, w Wilnie, w xięgarniach Glücksberga i Zawadzkiego, nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna* w Rossyi z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 14½ r. *Półroczna*, 7¼ r. sreb. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni: *Roczna*, 13 rub. sreb. *Półroczna*, 6½ rub. sreb. Dla Królestwa Polskiego naznacza się też sama cena co i w Cesarstwie.

WTOREK, 5/17 LISTOPADA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, 4/16 Listopada.

Przez Rozkaz dzienny CESARSKI z d. 26 Pazdziernika Pułkownik pułku Nowoarchangelskiego ułanów *Kuzmińskl*, mianowany Dowodzcą 5 brygady Syberyjskich linijowych kozaków.

— Przez Ukaz CESARSKI do Rządzącego Senatu z d. 13 Października, Prezesem Tomskiej Izby Skarbowej, mianowany dymisyonowany Jenerał-major *Gołouszew*, z zamianą rangi wojskowej na rangę Rzeczywistego Radzcy Stanu. — Dotychczasowy Prezes tejże Izby Radzca Stanu *Werderewski*, zaliczony zostaje do Ministerstwa Skarbu.

— Przez takiż Ukaz z d. 18 Października, na poświadczenie Ministra Spraw Wewnętrznych o odznaczonej gorliwością służbie i pracach szczególnych niżej wymienionych urzędników, ciż, w liczbie innych, zostali podniesieni do rang: Rzeczywistego Radzcy Stanu, Radzcy Stanu: Zarządzający sprawami Komitetu ustanowionego do zrównoważenia ziemskich puwinności *Wieniewitinow*, Vice-dyrektorowie Departamentów: Medycznego *Otsolig*, Skarbowych lekarskich zaopatrzeń *Butomo*, Spraw Ogólnych *Annieński*, Prezesi Departamentów Urzędu Policyjnego Petersburskiego: 1-go *Kleweński* i 2-go *Stoiński*, Członkowie Bady zakładów Powszechnej Opieki w Moskwie, Szambelani: *Rżewski*, xiążę *Mieczczerski* i xiążę *Lwow*. — Radzcy Stanu, Witebski Vice-Gubernator, Kamer-junker, Radzca Kollegialny *Wielkopolski*.

— N. CESARZ JMć, na przedstawienie Głównego Kuratora CESARSKIEGO Towarzystwa Dobroczynności i Prezesa Rady tegoż Towarzystwa, Metropolity *Antoniego*, raczył zatwierdzić Rzeczywistego Członka, Radzcę Tajnego, Senatora Xięcia *Szyrinskoj-Szichmatow*, Pomocnikiem Głównego Kuratora tegoż Towarzystwa.

— PP. Ministrowie: Narodowego Oświecenia i Dóbr Państwa, donieśli Rządzącemu Senatowi, pierwszy 17 Października, a ostatni 20 tegoż miesiąca, że, wróciwszy do Stolicy, objęli, za NAJWYŻSZEM zezwoleniem, zarząd powierzonych im Wydziałów.

— Na poświadczenie Zwierzchności i na Zdanie Komitetu PP. Ministrów, N. CESARZ JMć raczył podnieść do rangi Radzcy Honorowego, Rządzcę Kancelaryi Wileńskiego Cywilnego Gubernatora, Kolleg. Sekretarza *de Roberti*, za szczególne odznaczenie się, po wysłużeniu przeszło dwóch lat w tej ostatniej randze.

— W zeszłym Październiku po drodze żelaznej Carskosielskiej przejechało 52,201 podróżnych i zbior wyniosł 18,375 rubli srebrem.

— Pierwszy śnieg tegoroczny w Petersburgu wypadł w dniu 1 Listopada, lecz przy temperaturze + 3 Reaumura wprędce zniknął. Następnie, w nocy na 3 b. m. śnieg wypadł w wielkiej obfitości i w Niedzielę, 3 Listopada, od samego rana ukazały się pierwsze sanie. Newa jednak i kanały są jeszcze wolne od kry.

KROLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 3 Listopada.

JEGO CESARSKA WYSOKOŚĆ WIELKI XIĄŻE KONSTANTY MIKOŁAJEWICZ, opuścił w dniu dzisiejszym rano Warszawę, udając się do twierdzy Nowogieorgiewskiej dokąd towarzyszył Dostojnemu Podrożnemu JO. Xiążę Warszawski Jenerał-Feldmarszałek, Namiestnik Królewstwa. *(G. R.)*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

—

ANGLIJA. *Londyn, 31 Października.* Gazeta *Standard* na nowo wszczyna polemikę z powodu małżeństw Hiszpańskich i trzymając stronę Francyi, żwawo attakuje lorda Palmerston, zarzucając mu iż bez żadnej ku temu zasady usiłuje dla swych osobistych antypatyj poróżnić dwa przyjaźne Dwory. Co do jakiejś ugody, która miała mieć miejsce w zamku Eu, podczas bytności tam Królowej Angielskiej, *Standard* utrzymuje, iż zawarte małżeństwa w niczém nie sprzeciwiły się temu, co w poufnej z Królową rozmowie mogło być ze strony Ludwika Filippa zapewnione, dla międzynarodowych z Angliją stosunków.

— List pisany z d. 17 Października, przez Pierwszego Ministra do Xięcia Leinster, Prezesa Królewskiego Towarzystwa Rolniczego, ogłoszony w gazetach Irlandskich, wykazuje sposób, w jaki Rząd umyślił przyjść w pomoc tamecznej ludności. Lord John Russell objaśnia, że zamiary Parlamentu i Gabinetu niedostatecznie zostały zrozumiane. Parlament, przeznaczając summy na dokonanie robot publicznego użytku, sądził, że naprzód właściciele dóbr ziemskich zechcą zatrudnić mieszkańców pracami, przedsięwziętemi w tychże dobrach ku ulepszeniu ich stanu, a fundusze Rządowe służyć będą dla tych tylko, którzyby mimo to zostali bez sposobu zarobkowania. Rząd nie mógł nic więcej zrobić, albowiem wziąść na siebie wyżywienie całej ludności, żaden Skarb nie jest w stanie. Nadto Rząd pozaprowadzał magazyny żywności w takich punktach, gdzie prywatni, z powodu oporu w wywożeniu zboża, dokonać by tego nie mogli; ceny zaś w tych magazynach ustanowił ile można było umiarkowane. Słowem, nędza publiczna i smutne jej następstwa nie inaczej mogą być odwrócone, jak wspólném działaniem Rządu i właścicieli ziemskich. Minister kończy uwagą, iż po dwuletniém doświadczeniu klęsk, jakie wypływają z ledwo nie wyłącznej uprawy kartofli, wynika dla właścicieli ziemi obowiązek zachęcania ludności wiejskiej do uprawy zbóż na większą niż dotąd stopę.

— W tej chwili z funduszów przez Rząd udzielonych i złożonych przez osoby prywatne, 600,000 najuboższej ludności Irlandzkiej jest stale zajętych robotami publicznemi i prywatnemi. Na wniosek Adwokata Jeneralnego, sprawcy rozruchów w Dungarvon, oddani pod sąd kryminalny, zostali wypuszczeni na wolność a sam tylko ich przywódzca pozostał w więzieniu.

Londyn, 3 Listopada. Morning Post z wyrazów wyroku odraczającego Parlament na 12 Stycznia wnosi, że Izby nie zbiorą się przed zwykłą epoką, to jest w pierwszych dniach Lutego.

— *Morning Chronicle* donosi, że admirał Parker z całą swą eskadrą wszedł do Tagu i stanął przed Lizboną.

— Taż gazeta czyni uwagi nad zajęciem Kalifornii przez Stany Zjednoczone. Zajęcie to niemoże nie wywołać dzielnego oporu ze strony Anglii, która reprezentowana jest w tym kraju przez Kompaniją Zatoki Hudsońskiej, Kompanija ma w Kalifornii liczne faktorye, najznaczniejsza z nich zwana jest Nową Helwecyą, posiada nadto wielką liczbę małych forteczek, ciągnących się aż w głąb kraju i zbudowanych w celu pozyskania znacznych summ, należnych jej od Mexyku, a które niebędą mogły być inaczej uiszczone jak przez ustępstwo na rzecz Kompanii części górnej Kalifornii. Niemasz wątpliwości że w tej sprawie Anglija użyczy Kompanii Hudsońskiej swej zbrojnej pomocy.

— P. Eyncourt, członek Parlamentu, ogłosił list, zaprzeczający wiadomości, jakoby z całą swą rodziną przeszedł na religiją Katolicką. Tylko jedna z jego córek, podróżująca za granicą, przyjęła tę religiją.

— Kompanija parowej żeglugi, której jest własnością okręt *Great-Britain*, zawarła umowę z P. Mackintosh o wydobyciu tego okrętu z mielizny na której osiadł. System at P. Mackintosh ma zależeć na wzbudzeniu sztuczném gwałtownych fal w żądanym kierunku, za pomocą małych podwodnych wystrzałów.

PORTUGALIJA. Wiadomości z Madrytu otrzymane o Portugalii, dochodzą do 28 Pazdziernika. Całe teraźniejsze poruszenie prowincyi północnych, dowodzone przez wuja Królowej magrabi de Loulé i hrabię das Antas, jest całkiem i w najwyższym stopniu demokratyczne. Za przedostatniego Gabinetu radykaliści zdołali otrzymać takie prawo o wyborach, które do nich dopuszczało prawie całą ludność Portugalską. Skutki tego prawa już się dotkliwie czuć dały i Tron był zagrożony niechybnym upadkiem. Królowa rozwinęła w tym razie największą energiją; wolała stracić koronę, niż być tylko cieniem panującej. Powołała margrabię Saldanha do steru Rządu i dokonała kontrrewolucyą, ogłosiwszy na nowo pierwiastkową konstytucyą założyciela teraźniejszej dynastyi, Cesarza don Pedro, ojca swego, od której, knowania rewolucyjne daleko były zboczyły. Taki krok stanowczy zmusił przeciwne partye do jawnego powstania, które zawsze jest lepsze od tajemnego podkopywania zasad wszelkiego społecznego porządku.

Tymczasem powstanie czyni tak szybkie postępy, iż prawie cały kraj opanowało; Lizbona tylko i okolice w promieniu mil kilku pozostały wiernemi Królowej. Na wielu punktach wojska połączyły się z rokoszanami, na innych mieszkańcy oświadczyli się za don Miguelem.

— *Morning Chronicle* twierdzi, że ostatnia kontrrewolucya dokonana została za pieniądze udzielone przez Rząd Hiszpański, który w tym celu pożyczył Rządowi Portugalskiemu 6 miljonów realów. Taż gazeta donosi, że Gabinet Hiszpański uchwalił zbrojne wdanie się na rzecz Królowej Maryi da Gloria i dał rozkazy wojskom ciągnienia nad granice Portugalskie.

FRANCYA. *Paryż, 2 Listopada.* Dziennik *Portefeuille* odwołuje wszystko co był powiedział o bliskiej modyfikacyi Gabinetu i twierdzi że ta modifikacya odłożona została do poźniejszego czasu. *Constitutionnel* zgadza się w tém z pomienionym dziennikiem.

— W tych dniach odbyła się w St. Germain en Laye konferencya złożona ze 12 Biskupów; cel tego zgromadzenia nie jest wiadomy. Po konferencyi, gońce zostali rozesłani w różne strony, jeden z nich, ten co się udał do Lyonu, miał z tamtąd pojechać do Rzymu.

— Kanonik Clavel, wspierany od wielu osób, podzielających jego myśl, zamierza trudne dzieło, przywrócenia zakonu *oratorianów* we Francyi. Zapewniają że Dyrektor *Gazette de France*, Xiądz de Genoude, który się dawniej już zajmował tym przedmiotem, ofiarował był nań swoją piękną majętność Plessis. X. Clavel również mysli usadowić zakon w okolicach Paryża i wybrał już miejscowość odpowiedną temu celowi. Oratorianie składali bardzo popularną we Francyi korporacyą. Ustanowieni byli za Henryka IV bullą Papieża Pawła V, a potwierdzeni następnie przez kilku Papieżów, jako Urbana VIII, Innocentego X, i Alexandra VII. Oratoryanie, wraz z innemi zakonami nauczającemi, zniesieni zostali w roku 1792, przez konwencyą narodową.

— 25 Pazdzidrnika, około godziny 3 po południu okręt trzymasztowy rossyjski z portu Ryzskiego, noszący napis *Teodor Heinrick*, kapitan Lipp, osiadł na mieliznie wybrzeżu Querqueville, nieopodal od Nacqueville. Tego samego dnia nie można mu było dać żadnej pomocy, tak bowiem morze było wzburzone; ale nazajurz udano się na okręt; nieznaleziono na nim nikogo z ludzi, na kawałku papieru napisane było imię kapitana; żadnych innych papierów nie odkryto. Okręt był ładowny drzewem rossyjskiém; budowa jego mocno ucierpiała od panujących burz w tym tygodniu. Z braku wszystkich szalup domyślają się, że ekwipaż, w ostateczności, musiał był na nich szukać ratunku a okręt zostawił na wolą burzy.

Paryż, 4 Listopada. Rząd nasz posłał na rzekę Tag fregatę parową siły 40 koni dla wzmocnienia eskadry przed Lizboną stojącej.

— Umarł najstarszy z marynarzy francuzkich admirał Duperré, mając lat 72.

— Marszałek Bugeaud, odpłynął do Algeryi 1 Listopada.

— Piszą z Paryża na prowincyą, że urzędnicy służby publicznej upoważnieni wkrótce zostaną do noszenia mundurów, mających się ustanowić dla ich względnych wydziałów. Każda gałąź służby będzie się odznaczała haftem złotym lub srebrnym na kołnierzu i końcach poł i tak Ministerstwo Wojny będzie miało ozdoby w rodzaju tych, jakie służą wojskowym, Marynarki, kotwicę i okręt, Ministerstwo Prac Publicznych cyrkiel i machinę parową, i t. p. Noszenie lub nienoszenie mundurów będzie zupełnie zostawione do woli każdego.

— Zapewniają że przesłany został rozkaz naszemu Ministrowi w Londynie, iżby od Gabinetu zażądał objaśnienia względem znalezienia się konsula angielskiego podczas wjazdu Xięcia de Montpensier do Bayonny. Gazety Ministeryalne francuzkie niewspominają o tym wypadku, który wszakże potwierdzony jest przez wszystkie listy prywatne.

— List odebrzny z Nowej Ziemi angielskiej daje przerażający opis burzy, która panowała 19 Września na wybrzeżach tej wyspy. Dotąd naliczono 200 okrętów i rozmaitych statków które całkiem zginęły w okolicach portu St. Pierre Miquelon; z rozbitych okrętów uratowało się i przybyło dotąd do tego portu 300 ludzi.

AUSTRYA. *Wiedeń.* Gdy proch z bawełny okazał się nadto kosztownym dla zastąpienia we wszelkich zdarzeniach zwyczajnego prochu, doktor Heller, po wielu próbach zdołał zrobić proch z pakuły lnianej i w ostatnich doświadczeniach substancya ta okazała się daleko mocniejszą od prochu z bawełny.

— Za zbiór tegoroczny wina w posiadłościach Jahannisbergskich Xięcia Metternich, ofiarowao mu już 600,000 florenów lecz summa ta nie została przyjęta, jako niedostateczna.

XIĘZTWO SCHLESWIG, *29 Pazdziernika.* Na wczorajszém posiedzeniu Zgromadzenia Stanów Xiążę Augustenbourg rozwijał powody swego wniosku we względzie Konstytucyi dla Xięztw Schleswig i Holstein; w rozbiorze rozmaitych projektów Konstytucyj przedstawionych dawniej na zgromadzeniach Stanów Xięztw i Danii, dowodził jak dalece w dzisiejszej Konstytucyi Stanów, cztery zgromadzenia Stanów Prowincyonalnych, zawadzały raczej niż ułatwiały postępy kraju. Rozwijając następnie z punktu historycznego niezaprzeczone prawo, jakie ma kraj do posiadania Konstytucyi, mowca widzi w stopniu ukształcenia narodowego niezbędną konieczność stopniowego udoskonalenia instytucyi Stanów.

Kommisarz Królewski dowodził niewłaściwości Zgromadzenia na sądzenie zagadnienia niniejszego, ztąd mianowicie, iż takowe rozciągało się razem na Xięztwu Holsteinskie, a Zgromadzenie powinno wyłącznie zajmować się prawami Schleswigu.

Po wysłuchaniu kilku mówców za i przeciw, wniosek Xięcia Augustenbourg został przyjęty 39 głosami przeciw 2 i odesłany niezwłocznie do Komitetu, złożonego z 5 członków.

Radzca Stanu Esmurch wnosił następnie swój projekt oddzielenia zarządu Xięztw, od zarządu Królestwa Danii. Mowca dowodził gruntownie szkód doświadczanych przez Xięztwa z powodu ich unii administracyjnej z Danią.

Kommisarz Królewski także zarzucał niewłaściwość Zgromadzeoia we względzie tego wniosku, który się również stosował i do Xięztwa Holsteinskiego, mimo to postanowiono odesłać wniosek pod rozbiór Komitetu, którego Członkowie natychmiast zostali obrani.

Dziś, Radzca Stanu Luders, mówił o Deklaracyi Królewskiej z d. 7 Września, we względzie zmodyfikowania organizacyi zarządu Xięztw obu. Mowca objaśniał w ogólności, że aktem tym Rząd uzupełnił zgwalcenie zasad Konstytucyjnych. Mnóstwo spraw, które podług organizacyi Rządu Schleswigskiego z d. 13 Maja 1834, ulegały roztrząśnieniu kollegialnemu, dziś oddane są na decyzyą jednej tylko Rady.

Mimo oporu Kommisarza Królewskiego, który raz jeszcze dowodził niewłaściwości Zgromadzenia Stanów na to zagadnienie, postanowiono 39 głosami przeciw 3 mianować Komitet na jego roztrząśnienie.

Schleswig, *2 Listopada*. Dziś Stany Xięztwa uchwaliły 35 głosami przeciw 3 projekt adresu do Króla, w którym najmocniej protestują przeciw Deklaracyi Królewskiej i wszystkim skutkom jakie z tego aktu mogą być wyprowadzone dla położenia administracyjnego Xięztwa Schleswigu, oraz obstają za prawami Następstwa Tronu w linii Agnatów.

Kommisarz Rządowy, któremu ten adres został przesłany, odmówił jego przyjęcia i odesłał go Prezesowi jako przeciwny Ustawie 13 Maja 1834.

STUTTGARDT. *2 Listopada*. Jej Cesarska Wysokość Xiężna Następczyni Tronu Olga Mikołajówna przesłała Pierwszemu Burmistrzowi stolicy summę 2,000 florenów dla rozdania ubogim nieszkańcom. Dar tak znaczny wielką liczbę rodzin wyrwał z ostatniej nędzy i powiększył powszechne uwielbienie Wirtemberczyków dla przyszłej swojej Krolowej.

NIDERLANDY. *Haga*, *30 Października*. Król Jmć mianował hrabię Schimmelpenninck, Ministrem Pełnomocnym i Posłem nadzwyczajnym przy Dworze Angielskim, a barona Mollerus, sprawującego interesa w Grecyi, Rezydentem przy Porcie Ottomańskiej, na miejsce P. Testa, który otrzymuje dymisyą.

WŁOCHY. Piemont jest w tej chwili teatrem strasznych powodzi, sprawionych przez ulewne deszcze. Piszą z Nizzy, że mała rzeczka, która płynie przez to miasto, wezbrała nadzwyczajnie i zalała nietylko ulice Nizzy, ale wszystkie płaszczyzny okoliczne, na których uprawiane są plantacye drzew pomarańczowych, cytrynowych, granatowych i t. d. Małe Xięztwo Monaco, nadzwyczaj też ucierpiało od powodzi.

RZYM. Gazeta Augsburska pod datą 26 Października z Rzymu, zawiera wiadomość, że w tych dniach przybył do tego miasta Cesarsko-Rossyjski Rzeczywisty Radzca Stanu *Hube*.

MONTENEGRO. Władyka Czarnogorali czyli Montenegrinów kazał sprzedać w Trieście kilka kosztowności, między innemi krzyż brylantowy wielkiej ceny, dla zakupienia zboża dla swych poddanych, którzy cierpią wielki niedostatek skutkiem tegorocznego nieurodzaju.

HISZPANIJA. Gazeta *Clamor Publico*, zawiera gwałtowny artykuł przeciw rodzinie Xięcia de Rianzares, która, jak się okazuje, było szczególnemi łaskami osypana z powodu małżeństwa Królowej. Sam Xiążę Rianzares odebrał order złotego Runa, i wielki krzyż orderu Legii Honorowej; mówią o nadaniu mu tytułu *Wysokości* (Altesse). Ale nie wszystkim wiadomo, że Królowa Krystyna, jego małżonka, starała się dla niego u Rządu francuzkiego o tytuł Xięcia (Duc) de la Malmaison; Ludwik Filip odmówił przez cześć dla pamięci Napoleona, lecz dał, jak twierdzą, Panu Munoz tytuł Xięcia de Montecero.

NAJPOZNIEJSZE WIADOMOŚCI.

SZWAJCARYA. *Genewa*, *1 Listopada*. Na drugiém z rzędu posiedzeniu Wielkiej Rady czytany był raport Rządu tymczasowego. Widać z tego aktu że Rząd ten został dotąd uznany przez Dyrektoryat, przez Kantony Vand, Berne, Argowii i Tessin. Inne Kantony nieodpowiedziały jeszcze na okolnik. Podług tegoż raportu Rząd tymczasowy zawiadomił o swém nastaniu posłów zagranicznych przy Związku Szwajcarskim; z nich Posłowie Francuzki, Sardyński, Hiszpański i Niderlandski odpowiedzieli w grzecznych wyrazach, iż donieśli o tém swym Rządom i czekają od nich instrukcyj. Raport Rządu tymczasowego kończył się oświadczeniem, iż po utworzeniu Wielkiej Rady, składa swą władzę. Na to zapadło jednomyślne postanowienie, którem Wielka Rada, zważywszy wolą ludu, oświadczoną na zgromadzeniu powszechném, (na placu Malard, w dniu powstania) składa swe podziękowanie Rządowi tymczasowemu i dymisyi jego nieprzyjmuje.

HANOWER, *2 Listopada*. Zgromadzenie Stanów, odroczone w d. 7 Sierpnia b. r. zebrało się dziś na posiedzenia dla dokończenia rozbioru pięciu projektów, poddanych pod jego roztrząśnienie: 1.) Prawa o robotach irrigacyjnych; 2.) Ustawy Cechów; 3.) Ogólnej procedury cywilnej; 4.) Kodexu karnego policyjnego; 5.) Kodexu karnego leśnego.

PARYŻ, *5 Listopada*. JJ. KK. WW. Xiążę i Xiężna de Montpensier przybyli wczora do zamku St. Cloud, gdzie znaleźli zgromadzoną całą Rodzinę Królewską.

— W Marsylii odebrano wiadomości z Algeru po 27 Października. Znowu jest mowa o poruszeniu Abdel-Kadera ku naszej granicy południowo-zachodnej na czele licznej bandy. Mimo słotę i przykre zimno, wszystkie wojska znajdujące się w Mascara odebrały rozkaz ciągnienia na spotkanie Abdel-Kadera od granic pustyni.

HISZPANIJA. Gazety Madrytskie z d. 30 Października, zawierają wyrok Królewski o zamknięciu Kortezów.

(*Journ. de S. P. Psz. Poln. R. I.*)

Pozwala się drukować. St.-Petersburg, 4 Listopada 1846 roku. *Ignacy Iwanowski*, *Cenzor*.
W DRUKARNI WOJENNEJ.